

Tak
přísahám!

Vojna za malířským stojanem

Do Armádního výtvarného souboru ročně vzali jen deset vojáků absolventů. Striktně dodržovali pravidlo, aby tam bylo vždy pět Čechů a pět Slováků. V roce 1989 si v tomto prestižním kolektivu „odkroutil“ vojnu i akademický malíř Igor Piačka.

O základní vojenské službě šly vždy různé zvěsti, hlavně negativní. Pamatujete si ještě, jaké informace jste měl od starších kamarádů o vojné vy?

Před odjezdem na vojnu jsme dostávali různé, i katastrofické informace. Věděli jsme, že když se osmnáctiletý odvedenec dostane mezi primitivní mazáky, nemá to jednoduché. Tam vládla krutá šikana. Kolovaly historky, že mnoho bažantů skončilo s těžkým ublížením na zdraví, nebo na tyto praktiky dokonce doplatilo životem. Paradoxem je, že mnozí z těch, kteří byli šikanováni, se v následujícím roce stali mazáky a šikanovali oni. Já jsem tuto situaci naštěstí nikdy nezažil.

Kam jste jako student chodil na vojenskou katedru?

Ty dva roky jsem absolvoval v Bratislavě-Petržalce. Profesionální vojáci tam byli skutečně hrdí na to, že k nim chodí elita z vysokých škol. Mezi studenty byli často potomci různých známých slovenských osobností, slavných herců nebo

jiných lidí z uměleckých profesí. Samotní vojáci si cenili, že mají tak zvláštní skupinu. Chovali se k nám slušně.

Tato dvouletá vojenská katedra končila měsíčním vojenským cvičením o prázdninách. Byli jsme ve vojenském prostoru na Oremově Lazu (*dnes vojenský prostor Lešť, pozn. aut.*), žili jsme ve stanech. Měli jsme odborná školení o vojenské přípravě a zbraních, zakončená zkouškou. Museli jsme ji brát vážně a neměli jsme mnoho volného času. Toto cvičení mělo simulovat bojové podmínky. Pamatuji si, že hned třetí den jsme všichni dostali střevní problémy, protože jsme pili závadnou vodu. Hygiena byla na hranici snesitelnosti.

Každý voják je v armádě připravován v nějakém oboru, kdyby došlo k vojenskému konfliktu. Na co připravovali na vojenské katedře vás?

Myslím, že dnes už můžu prozradit, že nás školili na zdravotníky. Hodně přednášek bylo skutečně užitečných. Učili jsme se na různých trenažérech, jak poskytnout první pomoc. Samozřejmou součástí byla tvrdá fyzická příprava. Pochody, běhy, střelby ze samopalů a hod granátem.

Používali jste ostré náboje?

Tenkrát se muselo hodně šetřit vojenskou municí, takže jsme ji nepoužívali často. Ale věděli jsme o případech, kdy fatálním omylem zastřelili na cvičení vojáka základní služby, měli jsme k tomu respekt.

Nakolik byla důležitá politická příprava v rámci základní vojenské služby v roce 1989?

Politická příprava byla spíš formální. Řekl bych, že si na ni téměř nepamatuji. Mám pocit, že byla ještě formálnější než vyučování politických

Rekviem za mého estébáka

Následující text vznikl po třinácti letech váhání. Popisuje skutečný příběh.

Žijeme v čase, který ztratil schopnost být měřen pamětí. Tou pamětí, která po staletí neoddělitelně propojovala osobní zkušenost s hodnotami stálejšími než život jedné generace. V totalitních systémech dvacátého století jsme si ze strachu raději přestali pamatovat. Česká zkušenost je v tomto ohledu děsivá. Jako by se něco zlomilo. Strach vymazal paměť – a s ní i svědomí.

Generace vyrůstající ve dvacátém století byly v historicky bezprecedentním rozsahu podrobeny experimentům sociálního inženýringu, jehož nejefektivnějším nástrojem ovládnutí jednotlivce i formování davu byl právě strach. Moje generace, narozená v éře stalinismu, už nepatřila k žádné minulosti. Rozjetá lokomotiva dějin ji měla dovézt až k branám světlého zítřka. Od školky jsme bojovali se světovým imperialismem a západoněmeckým revanšismem, prošli jsme kolektivistickým dětstvím pionýrských šátků, soutěžení o nejlepší nástěnku k devátému květnu a výročí VŘSR, sběrem starého papíru, léčivých bylin a kaštanů, zpěvem pokrokových písní či ničením imperialistické mandelinky bramborové. Když jsme nebojovali, budovali jsme. Všechno pro nás byla jen nedůležitá minulost, protože teprve s námi, jak nám říkali, lidstvo začínalo skutečně žít.

V lavicích jsme při hodině seděli s rukama za zády a ráno nám u dveří do třídy služba kontrolovala čistotu rukou, krku a správný uzel pionýrského šátku. Měli jsme strach z atomové války, kvůli které jsme běhali do školního sklepa v plynových maskách, a také dětský strach z vlastní nedostatečnosti před ideály komunistické strany dospělých hrdinů a dokonalostí Sovětského svazu. Nejmilovanější kniha, plná ilustrací, přece jasně dokazovala, že všechny, ale opravdu všechny velké vynálezy lidstva vznikly v Rusku, ale byly zanedbány carským útlakem, aby je po mnoha letech znovu objevili anebo okopírovali lstiví kapitalisté, jako Edison, Ford nebo bratři Wrightové.

Brzy se příkradl i strach z neznámých nepravd, kvůli kterým nás nejprve učili milovat soudruha Stalina a pak s nejistýma očima nutili vytrhávat jeho fotografie z učebnic.

Pak se jako z čistého nebe do života vřítíl rock, blues a džíny a s šedesátými lety pro část z nás teenagerovské poznání, že nám lhali. Ti další zůstali věrni starým strachům o výlučnost své naučené interpretace světa, ve které Západ, rozdílnost názorů a nezávislost svědomí neměly místo. Velká část se ukryla do mlčení. Stonásobně to pak prohloubil rok osmašedesát, okupace a zhroucení jakékoli důstojnosti za normalizace.

Idealistická generace, která měla vybudovat komunismus, se pod tlakem ještě jedné vlny bezpaměti atomizovala na normalizační prach. Namísto naučených ideálů nyní stačil už jen strach a touha po moci. Po čistkách počátku sedmdesátých let bylo navíc